

Anarhistička biblioteka

Anti-Copyright

Organizacijska platforma Sveopćeg saveza anarhista (nacrt)

Delo Truda

Delo Truda

Organizacijska platforma Sveopćeg saveza anarhista (nacrt)

1926

Prevod: Hrvoje Radovanović, 2008. Izvor prevoda:

www.nestormakhno.info

anarhisticka-biblioteka.net

1926

Sveopći savez anarhista ima određen i dobro definiran cilj. U ime uspjeha socijalne revolucije, on mora prije svega odabrati i sebi pridružiti najkritičnije i najrevolucionarnije elemente među radnicima i seljacima.

Kao organizacija koja promiče socijalnu revoluciju (kao i anti autoritarnu organizaciju) koja teži trenutnom uništenju klasnog društva, Sveopći savez anarhista jednako tako ovisi o dvije osnovne klase današnjeg društva – radnicima i seljacima – i jednako potpomaže potragu za emancipacijom obiju klasa.

Što se tiče revolucionarnih organizacija gradskih radnika, Sveopći savez anarhista mora uložiti sve napore kako bi postao njihov predvodnik i teorijski vođa.

Sveopći savez anarhista si postavlja iste zadaće u odnosu prema eksploatiranim masama seljaka, i kako bi poslužile kao baza, igrajući istu ulogu kao revolucionarni sindikati gradske radničke klase, mora pokušati razviti mrežu revolucionarnih ekonomskih organizacija seljaka, i posebni Savez Seljaka izgrađen na anti autoritarnim načelima. Rođen iz mase radnika, Sveopći savez anarhista mora sudjelovati u svim aspektima njihovog života, unoseći uvijek i svuda duh organizacije, ustrajnosti, borbenosti i volje da se prijede u ofenzivu.

Samo će u tom slučaju moći ispuniti svoju ulogu, izvršiti svoju teorijsku i povijesnu misiju u socijalnoj revoluciji radnika i postati organizirani predvodnik procesa njihove emancipacije.

Nestor Mahno, Ida Mett, Petar Aršinov, Valevski, Linski
1926.

Sadržaj

Povijesna pozadina	5
Uvod	8
Opći dio	12
I. Klasna borba, njena uloga i značaj	12
II. Nužnost nasilne socijalne revolucije	13
III. Anarhizam i anarho-komunizam	14
IV. Odbacivanje demokracije	16
V. Odbacivanje države i vlasti	17
VI. Uloga masa i uloga anarhista u socijalnoj borbi i socijalnoj revoluciji	18
VII. Prijelazno razdoblje	22
VIII. Anarhizam i sindikalizam	24
Konstruktivni dio	26
Problem prvog dana socijalne revolucije	26
Proizvodnja	27
Potrošnja	29
Zemlja	30
Obrana revolucije	32
Organizacijski dio	34
Načela anarhističke organizacije	34
Teorijsko jedinstvo	35
Taktičko jedinstvo ili kolektivna metoda djelovanja	35
Kolektivna odgovornost	35
Federalizam	36

jedino ako je zadovoljen osnovni uvjet da svi učesnici u tom dogovoru i u tom savezu ispunjavaju preuzete obveze i drže se zajednički donesenih odluka.

U svakom društvenom projektu, koliko god bila široka federalistička baza na kojoj je izgrađen, ne može biti prava bez odgovornosti, isto kao što ne može biti odluka bez njihove implementacije. To je još manje prihvatljivo u anarhističkoj organizaciji koja na sebe preuzima isključivo obveze vezane uz radnike i njihovu socijalnu revoluciju.

Kao posljedica toga, dok federalistički tip anarhističke organizacije priznaje pravo svakog člana na nezavisnost, slobodno mišljenje, osobnu inicijativu i individualnu slobodu, on svakom članu povjerava specifične organizacijske dužnosti, tražeći da se one valjano izvršavaju i da se provedu zajednički donesene odluke.

Samo će na taj način zaživjeti federalističko načelo i anarhistička organizacija pravilno funkcionirati i krenuti prema cilju koji je postavila.

Ideja Sveopćeg saveza anarhista postavlja pitanje koordinacije aktivnosti svih snaga anarhističkog pokreta.

Svaka od organizacija pridruženih Savezu predstavlja živu stanicu koja je dio sveukupnog organizma. Svaka će stanica imati vlastiti sekretarijat koji će olakšavati njene aktivnosti i pružati teorijsko i političko vodstvo.

Kako bi se koordinirale aktivnosti svih organizacija pridruženih Savezu, uspostaviti će se posebno tijelo u obliku izvršnog komiteta Saveza. Tom će komitetu biti pripisane sljedeće funkcije: provedba odluka donesenih i njemu povjerenih od strane Saveza; nadgledanje aktivnosti i teorijskog razvoja pojedinih organizacija u skladu s općom teorijskom i taktičkom linijom Saveza; praćenje općeg stanja pokreta; održavanje funkcionalnih organizacijskih veza između svih organizacija Saveza; kao i s drugim organizacijama.

Prava, odgovornosti i praktične zadatke izvršnog komiteta će odrediti kongres Sveopćeg saveza.

područjima ne može se temeljiti na individualnoj odgovornosti pojedinih militanata.

Izvršno tijelo općeg anarhističkog pokreta – Anarhistički Savez – zauzima odlučan stav protiv taktike neodgovornog individualizma i uvodi načelo kolektivne odgovornosti u svoje redove: savez kao cjelina je odgovoran za revolucionarne i političke aktivnosti svakog člana saveza; isto tako je svaki od njegovih članova odgovoran za revolucionarnu i političku aktivnost saveza kao cjeline.

Federalizam

Anarhizam je uvijek odbacivao centralističku organizaciju, kako na području društvenog života masa, tako i na području svoje političke aktivnosti. Sustav centralizacije počiva na gušenju kritičkog duha, inicijative i nezavisnosti svakog pojedinca i na slijepoj pokornosti masa „centru“. Prirodan i neizbježan rezultat tog sustava je sluganstvo i mehanizacija javnog života i života stranaka.

Nasuprot centralizmu, anarhizam je uvijek zagovarao i branio načelo federalizma, koje sjedinjuje nezavisnost pojedinca ili organizacije s njihovom inicijativom i služenjem zajedničkom cilju.

Kombiniranjem ideje nezavisnosti i ukupnosti prava svakog pojedinca sa služenjem društvenim potrebama i instinktima, federalizam utire put svakoj korisnoj manifestaciji sposobnosti svakog pojedinca.

Ali federalističko načelo je vrlo često bilo iskrivljavano u anarhističkim redovima: prečesto ga se tumačilo primarno kao pravo na iskazivanje vlastitog ega i zanemarivanje vlastitih obaveza prema organizaciji.

To je iskrivljenje krajnje dezorganiziralo naš pokret u prošlosti i vrijeme je da mu se jednom zauvijek stane na kraj.

Federalizam znači slobodni dogovor pojedinaca i čitavih organizacija o kolektivnom nastojanju, kako bi postigli zajednički cilj.

Sad, bilo koji takav dogovor i na njemu utemeljen federativni savez može postati stvarnost (umjesto da postoji samo na papiru)

Povijesna pozadina

Nestor Mahno i Petar Aršinov su zajedno s drugim prognanim ruskim i ukrajinskim anarhistima 1925. u Parizu pokrenuli dvomjesečnik Delo Truda. To je bio anarho-komunistički teorijski časopis visoke kvalitete. Na ideju za takav časopis su došli godinama prije dok su obojica sjedili u zatvoru Butirky u Moskvi. Sada je ta ideja bila ostvarena. Mahno je tokom tri godine napisao članak za gotovo svako izdanje. 1926. grupi se pridružila Ida Mett (autorica djela „Kronstadtska komuna“ koje je raskrinkalo boljševizam), koja je nedavno pobjegla iz Rusije. Te je godine objavljena „Organizacijska platforma“.

Objavljivanje „Platforme“ je od mnogih pripadnika internacionalnog anarhističkog pokreta dočekano s gnjevom i ogorčenjem. Prvi ju je napao ruski anarhist Voljin, koji se tada isto nalazio u Francuskoj, i koji je zajedno sa Sebastianom Fauréom utemeljitelj „Sinteze“ koja je pokušala opravdati zbrkanu mješavinu anarho-komunizma, anarho-sindikalizma i individualističkog anarhizma. Zajedno s Molly Steiner, Fleshinom i drugima, napisao je odgovor u kojem je ustvrdio da „tvrditi da je anarhizam samo teorija klasa znači ograničiti ga na samo jedno gledište.

Grupa Dielo Trouda se nije dala zastrašiti i 5. veljače 1927. su poslali pozivnicu na “međunarodnu konferenciju” prije koje je trebao biti održan preliminarni sastanak 12. istog mjeseca. Na tom su sastanku, osim grupe Delo Truda, bili prisutni delegat Francuske anarhističke mladeži, Odeon; Bugar Pavel, u individualnoj nadležnosti; delegat poljske anarhističke grupe Ranko, i još jedan Poljak u individualnoj nadležnosti; nekoliko španjolskih militanata, među njima Orobon Fernandez, Carbo i Gibanel; Talijan Ugo Fedeli, Kinez Chen i Francuz Dauphin-Meunier; svi u individualnoj nadležnosti. Taj prvi sastanak je održan u maloj stražnjoj sobi jednog pariškog kafića.

Postavljena je privremena komisija, čiji su članovi bili Mahno, Chen i Ranko. 22. veljače je svim anarhističkim grupama poslan po-

ziv. Sazvana je međunarodna konferencija i održana je 20. travnja 1927. u Hay-les-Roses blizu Pariza, u Cinema Les Roses.

Onima koji su bili prisutni na prvom sastanku pridružili su se jedan talijanski delegat koji je podupirao „Platformu”, Bifolchi, i još jedna talijanska delegacija iz časopisa „Pensiero e Volonta”, Luigi Fabbri, Camillo Berneri i Ugo Fedeli. Francuzi su poslali dvije delegacije, jednu s Odeonom, sklonu „Platformi” i još jednu koju je predvodio Severin Ferandel.

Iznesen je prijedlog da se:

klasna borba prizna kao najvažnija sastavnica anarhističke ideje; anarho-komunizam prizna kao temelj pokreta;

sindikalizam prizna kao osnovna metoda borbe;

prizna potreba za “Sveopćim savezom anarhista” utemeljenom na ideološkom i taktičkom jedinstvu i kolektivnoj odgovornosti;

prizna potreba za jasnim programom za realizaciju socijalne revolucije.

Nakon duge diskusije izvorni su prijedlozi djelomično modificirani. Međutim ništa nije postignuto jer je policija prekinula sastanak i uhitila sve prisutne. Mahno se našao u opasnosti da bude deportiran, što je uspjela spriječiti samo kampanja koju su vodili francuski anarhisti. Ali prijedlog da se stvori „Međunarodna federacija revolucionarnih anarho-komunista” je osujećen, i neki od sudionika konferencije su ga odbili odobriti.

Usljedili su novi napadi na „Platformu” od strane Fabbria, Berneria, anarhističkog povjesničara Maxa Nettla, i slavnog talijanskog anarhista Malateste. Grupa Delo Truda je odgovorila „Odgovorom konfuzionistima anarhizma” i osim toga izjavom Aršinova o „Platformi” 1929. Aršinov se 1933., ogorčen reakcijama na „Platformu” vratio u SSSR. Optužen je za „pokušaj obnove anarhizma u Rusiji” i pogubljen 1937. tokom Staljinovih čistki.

„Platforma” se nije uspjela učvrstiti na međunarodnom nivou, ali je utjecala na nekoliko pokreta. U Francuskoj je situacija bila obilježena serijom raskola i koalicija, pri čemu su „Platformisti” ponekad kontrolirali glavnu anarhističku organizaciju, u drugim su pak slu-

Zadatak platforme je sakupiti sve zdrave elemente anarhističkog pokreta u jedinstvenu organizaciju koja će biti aktivna i kontinuirano djelovati, u Sveopći savez anarhista. Svi aktivni militanti anarhizma moraju usmjeriti sve svoje napore prema stvaranju te organizacije.

Slijede osnovna organizacijska načela Sveopćeg saveza anarhista:

Teorijsko jedinstvo

Teorija je sila koja usmjerava aktivnosti pojedinaca i organizacija duž određenog puta prema određenom cilju. Prirodno, mora biti zajednička svim pojedincima i svim organizacijama koje se pridruže Sveopćem savezu. Aktivnosti sveopćeg anarhističkog Saveza moraju biti u potpunosti dosljedne teorijskim načelima koja Savez ispovijeda, kako općenito tako i u pojedinostima.

Taktičko jedinstvo ili kolektivna metoda djelovanja

Taktičke metode koje koriste individualni članovi ili grupe unutar Saveza isto tako moraju biti ujedinjene, strogo usuglašene, kako među sobom tako i s općom teorijom i taktikama Saveza.

Opća (zajednička) taktička linija unutar pokreta ima kritičnu važnost za postojanje organizacije i čitavog pokreta: ona oslobađa pokret od konfuzije koja nastaje zbog postojanja više međusobno antagonističkih taktika i fokusira sve sile pokreta u istom smjeru koji vodi prema određenom cilju.

Kolektivna odgovornost

Praksa djelovanja po osobnoj odgovornosti mora biti oštro osuđena i odbačena unutar redova anarhističkog pokreta.

Područja revolucionarnog, društvenog i političkog života su duboko kolektivna po prirodi. Opća revolucionarna aktivnost na tim

revolucionarna samodisciplina (dobrovoljna vojna služba i revolucionarna samodisciplina su međusobno potpuno komplementarne, i služe tome kako bi revolucionarnu vojsku učinile psihološki jačom od bilo koje državne vojske);

potpuno podvrgavanje revolucionarne vojske masama radnika i seljaka koje predstavljaju opća tijela radnika i seljaka diljem zemlje, koja će mase stvoriti u trenutku revolucije i povjeriti im zadaću nadgledanja ekonomskog i društvenog života zemlje.

Drugim riječima, organ za obranu revolucije, zadužen za borbu protiv kontra-revolucije kako na otvorenim vojnim frontama tako i na skrivenim frontama građanskog rata (zavjere buržoazije, pripremanje pobuna itd.), biti će pod potpunom kontrolom najviših radničkih i seljačkih proizvodnih organizacija – odgovarati će njima i biti pod njihovim političkim vodstvom.

Napomena: Iako revolucionarna vojska mora nužno biti ustrojena u skladu sa specifično anarhističkim načelima, na nju ne treba gledati kao na stvar principa. Ona je jednostavno posljedica vojne strategije u revoluciji, strateška mjera na koju će proces građanskog rata prisiliti radnike. Ali na tu bismo mjeru trebali usmjeriti pozornost već danas. Ona mora biti potpuno proučena već danas kako bi se izbjeglo bilo kakva štetna odugovlačenja u zaštiti i obrani revolucije, jer se u vremenima građanskog rata, odugovlačenja mogu pokazati pogubnima za ishod čitave socijalne revolucije.

Organizacijski dio

Načela anarhističke organizacije

Gore izložena opća konstruktivna stajališta predstavljaju organizacijsku platformu revolucionarnih snaga anarhizma.

Ova je platforma temeljena na specifičnom teoretskom i taktičkom gledištu. To je minimum oko kojega se moraju okupiti svi militanti organiziranog anarhističkog pokreta.

čajevima bili prisiljeni otići i osnovati vlastite grupacije. U Italiji su pristaše „Platforme” pokrenuli mali „Unione Anarcocomunista Italiana” koji se uskoro raspao. U Bugarskoj je diskusija o organizaciji uzrokovala rekonstituciju Anarho-komunističke federacije Bugarske (F.A.C.B.) na temelju “konkretne platforme” “ za trajnu i strukturiranu specifično anarhističku organizaciju” “izgrađenu na načelima i taktikama slobodarskog komunizma”. Međutim, tvrdolinijski “Platformisti” su odbili priznati novu organizaciju i napali su je u svojem tjedniku “Probuzhdane” prije nego što se uskoro nakon toga raspala.

Slično tome je u Poljskoj Anarhistička federacija Poljske (AFP) priznala uništenje kapitalizma i države putem klasne borbe i socijalne revolucije, i stvaranje novog društva baziranog na vijećima radnika i seljaka i specifičnu organizaciju izgrađenu na teorijskom jedinstvu ali je odbacila “Platformu” s obrazloženjem da ima autoritarne tendencije. U Španjolskoj, kao što je Juan Gomez Casas napisao u svojem djelu “Anarhistička organizacija – povijest F.A.I.-a”：“Španjolski je anarhizam bio zainteresiran za zadržavanje i povećavanje utjecaja koji je imao od vremena prvog dolaska Internacionalne u Španjolsku”. Španjolski anarhisti tog vremena nisu se morali brinuti oko izlaska iz izolacije i natjecanja s boljševicima. U Španjolskoj je utjecaj boljševika još uvijek bio slab. “Platforma” je dva da je utjecala na španjolski pokret. Kada je 1927. osnovana anarhistička organizacija „Federación Anarquista Iberica” o „Platformi” se nije moglo diskutirati, iako je bila na dnevnom redu, jer još nije bila prevedena. Kao što je J. Manuel Molinas, tada sekretar anarhističkih grupa u Francuskoj koje govore španjolski kasnije napisao Casasu: „Platforma Aršinova i drugih ruskih anarhista je imala vrlo slab utjecaj na pokret u egzilu kao i unutar zemlje...’Platforma’ je bila pokušaj da se obnovi, da se da veći značaj i sadržaj međunarodnom anarhističkom pokretu u svijetlu Ruske revolucije. Danas mi se, nakon našeg iskustva, čini da njihov rad nije dobio pažnju koju je zaslužio.”

Svjetski je rat omeo razvoj anarhističkih organizacija, ali se kontroverza oko „Platforme” ponovo pojavila s osnivanjem Federation Communiste Libertaire u Francuskoj, i Gruppi Anarchici di Azione Proletaria u Italiji u ranim 50-ima. Obje su koristile „Platformu” kao referentnu točku (postojala je i mala Federación Comunista Libertaria koju su osnovali španjolski prognanici). Nakon toga je kasnih 60-ih / ranih 70-ih uslijedilo osnivanje grupa kao što su Organisation of Revolutionary Anarchists u Britaniji i Organisation Revolutionnaire Anarchiste u Francuskoj.

„Platforma” ostaje vrijedna povijesna referenca kada klasno svjesni anarhisti, težeći k većoj učinkovitosti i izlazu iz političke izolacije, stagnacije i konfuzije, traže odgovore na probleme s kojima su suočeni.

Nick Heath, 1989.

Uvod

Anarhisti!

Usprkos snazi i neupitno pozitivnom karakteru anarhističkih ideja, usprkos jasnoći i potpunosti anarhističkih stavova prema socijalnoj revoluciji, i usprkos heroizmu i bezbrojnim žrtvama anarhista u borbi za anarho-komunizam, vrlo je značajno da je unatoč svemu ovome anarhistički pokret uvijek ostao slab i najčešće je sudjelovao u povijesti klasne borbe, ne kao determinirajući faktor, nego kao rubni fenomen.

Ovaj kontrast između pozitivnog sadržaja i nepobitne valjanosti anarhističkih ideja i jasnog stanja anarhističkog pokreta može se objasniti mnogim čimbenicima, od kojih je glavni odsutnost organizacijskih principa i organizacijskih odnosa u anarhističkom svijetu.

U svakoj zemlji anarhistički pokret predstavljaju lokalne organizacije s kontradiktornom teorijom i taktikama bez planiranja una-

njenog režima pokreću opću ofenzivu protiv radnika, kada dostignuća revolucije moraju biti obranjena.

Sami karakter te ofenzive, korišteno oružje i razvoj građanskog rata zahtijevati će od radnika stvaranje posebnih vojnih revolucionarnih tijela. Priroda i osnovna načela tih jedinica moraju biti unaprijed određeni. Odbacujući državne i autoritativne metode kontroliranja masa, dosljedno odbacujemo državni način organiziranja radničkih vojnih snaga, tj. odbacujemo princip prisilne vojne službe. Sukladno osnovnim načelima anarhizma u osnovi radničkih vojnih tijela trebao bi se nalaziti princip dobrovoljne službe. Kao primjere takvih struktura možemo navesti revolucionarne partizanske odrede radnika i seljaka koji su sudjelovali u Ruskoj revoluciji.

Ipak dobrovoljnu revolucionarnu službu i partizansku aktivnost ne bi trebalo shvatiti u uskom smislu, tj. kao borbu koju snage radnika i seljaka vode protiv lokalnih neprijatelja, bez koordinacije u obliku općeg operacijskog plana, pri čemu svaka jedinica djeluje samoinicijativno. Kada su potpuno razvijeni, partizansko djelovanje i taktika u revoluciji trebali bi slijediti zajedničku vojnu i revolucionarnu strategiju.

Građanski rat, poput bilo kojeg drugog rata, radnici mogu uspješno voditi samo ako se pridržavaju dva osnovna principa svake vojne aktivnosti: jedinstva plana operacija i jedinstva zajedničke komande. Najkritičniji trenutak revolucije nastupiti će kada buržoazija krene u pohod protiv revolucije kao organizirana sila i zahtijevati će od radnika da pribjegu tim principima vojne strategije.

Prema tome, zbog zahtjeva vojne strategije i strategije kontra-revolucije, oružane snage revolucije neizbježno će se morati stopiti u opću revolucionarnu vojsku s zajedničkom komandom i zajedničkim planom operacija.

Osnovu te vojske tvoriti će sljedeći temeljni principi:

klasna priroda vojske;

dobrovoljna vojna služba (obrana revolucije isključuje bilo kakvu prisilu);

Obrana revolucije

Obrana revolucije je isto jedan od problema „prvoga dana“. U osnovi je najmoćnija obrana revolucije uspješno rješavanje izazova s kojima je suočena: problemi proizvodnje i potrošnje, i pitanje zemlje. Jednom kada ti problemi budu pravilno riješeni, nikakva kontra-revolucionarna sila neće biti u stanju promijeniti ili uzdrmati slobodno društvo radnika. Međutim, radnici će ipak morati voditi žestoku borbu protiv neprijatelja revolucije kako bi obranili njenu fizičku egzistenciju.

Socijalna revolucija, koja ugrožava privilegije i samo postojanje ne-radničkih klasa današnjeg društva, neizbježno će izazvati očajnički otpor tih klasa koji će poprimiti oblik žestokog građanskog rata.

Kao što je rusko iskustvo pokazalo, takav građanski rat neće trajati nekoliko mjeseci, već nekoliko godina.

Koliko god bili uspješni prvi koraci radnika na početku revolucije, vladajuće će klase ipak dugo vremena zadržati ogromni potencijal za otpor, i tokom nekoliko godina će pokretati napade na revoluciju, pokušavajući povratiti moć i privilegije koje su im oduzete.

Velika i dobro opremljena vojska, poduprta vojnim stratezima i potpomognuta kapitalom – sve će to biti suprotstavljeno pobjedonosnim radnicima.

Da bi sačuvali dostignuća revolucije, radnici će morati stvoriti organe za obranu revolucije, kako bi napadu reakcije suprotstavili borbenu silu dostojnu tog zadatka. U najranijim danima revolucije tu će borbenu silu sačinjavati svi naoružani radnici i seljaci. Ali ta će spontana oružana sila zaživjeti samo u najranijim danima, dok građanski rat još nije dosegao svoj vrhunac i dok dvije suprotstavljene strane nisu uspostavile regularne vojne organizacije.

Najkritičnija točka socijalne revolucije nije trenutak u kojem je vlast zbačena, nego vrijeme koje dolazi nakon toga kada sile smije-

prijed ili kontinuiteta u radu. Obično se nakon nekog vremena povuku, ostavivši slab ili nikakav trag.

Takvo stanje u revolucionarnom anarhizmu, uzetom kao cjelina, može se opisati jedino kao kronična opća dezorganiziranost. Ova bolest dezorganiziranosti je napala organizam anarhističkog pokreta kao žuta groznica i tresla njime desetljećima.

Ipak, nema sumnje da ta dezorganiziranost ima korijene u nekoliko nedostataka teorije, pogotovo u iskrivljenoj interpretaciji principa individualnosti u anarhizmu, kojeg se prečesto poistovjećuje s odsustvom svake odgovornosti. Ljubitelji samoupravljanja radi osobnog užitka tvrdoglavo se drže kaotičnog stanja u anarhističkom pokretu i, u obrani istog, zazivaju nepromjenjiva načela anarhizma i njegovih učitelja.

Međutim, nepromjenjiva načela i učitelji pokazuju upravo suprotno.

Disperzija donosi propast, kohezija garantira život i razvoj. Ovaj zakon socijalne borbe je jednako primjenjiv na klase i partije.

Anarhizam nije prelijepa fantazija niti apstraktna filozofska ideja, nego društveni pokret radničkih masa; samo iz tog razloga mora sakupiti svoje snage u jednu organizaciju, koja će konstantno agitirati, kao što zahtijeva realnost i strategija socijalne klasne borbe.

Kao što je Kropotkin rekao: „Uvjereni smo da je formiranje anarhističke partije u Rusiji, daleko od toga da je štetno za opći revolucionarni pothvat, ustvari poželjno i korisno u najvišem stupnju.“ (Predgovor Bakunjinovom djelu *Pariška komuna*, [rusko izdanje], 1892.)

Ni Bakunjin se nikada nije suprotstavljao ideji opće anarhističke organizacije. Naprotiv, njegove težnje s obzirom na organizaciju, kao i njegove aktivnosti unutar prve radničke Internacionale, daju nam svako pravo da na njega gledamo kao na aktivnog zagovornika upravo takvog načina organiziranja.

Općenito govoreći, gotovo svi aktivni militanti anarhizma su bili protiv lakoumne akcije i sanjali su o anarhističkom pokretu koji je ujedinjen zajedničkom svrhom i zajedničkom taktikom.

Potrebu za općom organizacijom najakutnije se osjetilo za vrijeme Ruske revolucije 1917. jer je tokom te revolucije anarhistički pokret pokazao najviši stupanj fragmentiranosti i konfuzije. Odsutnost opće organizacije potaknula je mnoge anarhističke militante da prebjegnu u redove boljševika. To je isto razlog tome što su mnogi drugi militanti danas u stanju pasivnosti koja priječi ikakvu uporabu njihovih, često golemih, sposobnosti.

Imamo neophodnu potrebu za organizacijom koja bi, privukavši većinu sudionika u anarhističkom pokretu, uspostavila zajedničku taktičku i političku liniju za anarhizam i time služila kao vodič za cijeli pokret.

Vrijeme je da anarhizam izroni iz močvare dezorganiziranosti, da stane na kraj beskrajnim kolebanjima o najvažnijim pitanjima teorije i taktike, i odlučno krene prema svojoj jasno shvaćenoj svrsi i organiziranoj kolektivnoj praksi.

Međutim, nije dovoljno jednostavno ustvrditi neophodnu potrebu za takvom organizacijom. Potrebno je i utvrditi način njenog stvaranja.

Odbacujemo kao teorijski i praktično neutemeljenu ideju o stvaranju organizacije koja koristi recept „sinteze“, što će reći, okupljanje pristaša različitih struja anarhizma. Takva organizacija koja bi obuhvaćala mješavinu elemenata (u smislu njihove teorije i prakse) ne bi bila ništa drugo nego mehanički skup osoba s različitim pogledima na sva pitanja koja se tiču anarhističkog pokreta, i u susretu s realnosti bi se neizbježno raspala.

Anarho-sindikalistički pristup ne rješava organizacijske poteškoće anarhizma, jer mu ne daje prioritet i najviše je zainteresiran idejom prodiranja i napretka u svijet rada. Ipak, čak i s uporištem u svijetu rada, malo se toga može postići ako nemamo opću anarhističku organizaciju.

Po nama je jedini pristup koji može voditi do rješenja općeg organizacijskog problema, okupljanje aktivnih militanata anarhizma na bazi specifičnih teorijskih, taktičkih i organizacijskih stajališta, što će reći na bazi manje-više usavršenog, homogenog programa.

Kao posljedica toga, kada zemlja i sredstva za rad na njoj prijeđu u ruke seljaka, bez mogućnosti prodaje ili iznajmljivanja, pitanje kako ju koristiti i što treba uzgajati (na razini komune ili obitelji) neće biti odmah potpuno i definitivno riješeno, kao što će biti slučaj s industrijom. U prvo vrijeme ćemo vjerojatno pribjegavati k objema metodama.

Konačni uzorak posjedovanja i korištenja zemlje odrediti će samo revolucionarno seljaštvo. Po tom pitanju ne smije biti vanjskih pritisaka.

Međutim, kako smatramo da samo komunističko društvo, u ime kojega će biti provedena socijalna revolucija, može radnike osloboditi ropstva i eksploatacije i obdariti ih potpunom slobodom i jednakosti; kako seljaci čine ogromnu većinu populacije (gotovo 85% u Rusiji) i kako će, kao posljedica toga, poljoprivredni sustav koji seljaci izaberu biti ključni faktor koji će odrediti sudbinu revolucije; i konačno, kako privatno poduzetništvo u poljoprivredi, isto kao i privatno poduzetništvo u industriji, vodi k trgovini, akumuliranju privatnog vlasništva i restauraciji kapitala, naša je odgovornost da odmah sada učinimo sve što je u našoj moći kako bi osigurali da se poljoprivredno pitanje riješi u kolektivnom smislu.

S tim ciljem trebali bismo odmah početi provoditi intenzivnu propagandu među seljacima, u korist komunističkog posjedovanja i komunističke kultivacije zemlje.

Stvaranje specifičnog saveza seljaka s anarhističkom orijentacijom će u značajnoj mjeri pomoći tu zadaću.

Tehnički napredak će u tom smislu imati ogromno značenje u promicanju razvoja poljoprivrede i isto tako u postizanju komunizma u gradovima, iznad svega u industriji. Ako će radnici u svojem poslovanju sa seljacima, djelovati ne kao odvojene grupe, nego kao golemi komunistički kolektiv koji obuhvaća sve grane proizvodnje, ako će razmotriti osnovne potrebe sela i opskrbiti svako selo, ne samo svakodnevnim potrepštinama, nego i oruđima i strojevima za kolektivnu obradu zemlje, to će seljake bez sumnje prikloniti komunizmu u poljoprivredi.

svrhu zadovoljavanja potreba seljaka, izazvati će sličan odgovor, i za uzvrat će seljaci kolektivno opskrbljivati gradove seoskim proizvodima, prvenstveno hranom.

Opće radničko-seljačke kooperative biti će primarni organi za zadovoljavanje prehrambenih i ekonomskih potreba grada i sela. Kasnije, zadužene za šire i postojanije funkcije, od kojih je najznačajnija snabdijevanje svega potrebnog za održavanje i razvoj ekonomskog i društvenog života radnika i seljaka, ove kooperative mogu biti pretvorene u trajne organe za opskrbu grada i sela.

Takvo rješenje problema opskrbe hranom omogućit će gradskom proletarijatu da izgradi trajni fond zaliha što će imati povoljan i kritičan utjecaj na sudbinu novog sustava proizvodnje.

Zemlja

U rješavanju poljoprivrednog pitanja glavnom kreativnom revolucionarnom snagom smatramo seoske radnike – one koji ne iskorištavaju tuđi rad – i ruralni proletarijat koji radi za plaću. Njihova će zadaća biti da provedu preraspodjelu zemlje, kako bi ju se moglo koristiti i obrađivati prema komunističkim načelima.

Isto kao i industrija, i zemlja, koju su obrađivale i kultivirale generacije radnika je produkt napora tih radnika. Ona isto tako pripada cijelom radnom narodu, i nikome individualno. Kao zajedničko i neotuđivo vlasništvo radnika, zemlju se ne može kupovati ili prodavati. Isto tako ju se ne može iznajmljivati, niti se njome služiti kao sredstvom za iskorištavanje tuđeg rada.

Zemlja je isto jedan tip zajedničke narodne radionice u kojoj radni narod proizvodi sredstva za život. Ali to je tip radionice u kojoj se svaki radnik (seljak), kao posljedica određenih povijesnih okolnosti, naviknuo raditi sam, prodajući svoje proizvode neovisno od drugih proizvođača. Dok je u industriji kolektivni (komunistički) način rada nužno potreban i jedini moguć, u današnjoj poljoprivredi to nije jedina moguća metoda. Većina seljaka obrađuje zemlju koristeći individualne metode.

Nacrt takvog programa je jedan od primarnih zadataka koje socijalna borba recentnih desetljeća traži od anarhista. Tom je zadatku Grupa ruskih anarhista u inozemstvu posvetila znatan dio svojih napora.

„Organizacijska platforma“ objavljena dalje predstavlja skicu, kostur takvog programa i mora služiti kao prvi korak prema okupljanju anarhističkih snaga u jedinstveni aktivni, revolucionarni anarhistički kolektiv sposoban za borbu: Sveopći savez anarhista.

Svjesni smo različitih nedostataka platforme. Kao i u svakom novom, praktičnom i, u isto vrijeme, kritičkom istupu neupitno postoje rupe u platformi. Može biti da su neki bitni stavovi izostavljeni iz platforme, ili da neki drugi nisu dovoljno razrađeni, ili da su neki treći previše detaljni ili repetitivni. Sve to je moguće, ali to nije predmet rasprave. Ono što je bitno je da se postavi osnovica za opću organizaciju, i taj cilj je postignut, do potrebne mjere, ovom platformom. Opći kolektiv – Sveopći savez anarhista ima zadaću da dalje razradi i poboljša platformu kako bi ju pretvorio u potpuni program za cijeli anarhistički pokret.

Isto tako nemamo iluzija o jednoj drugoj stvari.

Predviđamo da će nas napasti mnogi predstavnici takozvanog individualizma i „kaotičnog“ anarhizma, pjeneći se na usta i optužujući nas za kršenje anarhističkih načela. Ipak mi znamo da ti individualistički i kaotični elementi shvaćaju „anarhistička načela“ kao oholi stav, nered i neodgovornost koji su nanijeli gotovo neizlječive rane našem pokretu i protiv kojih se borimo svom svojom energijom i strasti. Zbog toga možemo mirno parirati svim napadima s te strane.

Mi svoje nade polažemo u druge – u one koji su ostali vjerni anarhizmu, radnike, koji su proživjeli tragediju anarhističkog pokreta i koji bolno traže izlaz.

Velike nade polažemo i u anarhističku mladež, te mlade drugove rođene na vjetrovima Ruske revolucije i od početka uvučene u cijeli opseg konstruktivnih problema, koji će bez sumnje inzistirati na implementaciji pozitivnih organizacijskih principa u anarhizam.

Pozivamo sve ruske anarhističke organizacije, raštrkane po različitim zemljama svijeta, kao i pojedinačne anarhističke militante, da se okupe u jedinstveni revolucionarni kolektiv, na osnovi opće organizacijske platforme.

Neka ova platforma bude revolucionarna parola i okupljalište za sve militante ruskog anarhističkog pokreta i neka obilježi rođenje Sveopćeg saveza anarhista!

Živio organizirani anarhistički pokret!

Živio Sveopći savez anarhista!

Živjela socijalna revolucija radnika svijeta!

Grupa ruskih anarhista u inozemstvu

Petar Aršinov, sekretar grupe

20. lipnja 1926.

Opći dio

I. Klasna borba, njena uloga i značaj

„Ne postoji JEDINSTVENO čovječanstvo.

Postoji čovječanstvo sačinjeno od klasa: robova i gospodara.“

Kao ni sva društva koja su mu prethodila, niti suvremeno buržujsko kapitalističko društvo nije ujedinjeno. Podijeljeno je u dva odvojena tabora koji se oštro razlikuju po svojem društvenom položaju i društvenoj funkciji: proletarijat (u najširem smislu riječi) i buržoazija.

Većina proletarijata je stoljećima nosila teret teškog fizičkog rada, čije plodove ne nasljeđuje ona sama nego druga, privilegirana klasa koja uživa vlasništvo, autoritet i proizvode duhovne kulture (znanost, obrazovanje, umjetnost) – buržoazija.

Socijalno porobljavanje i eksploatacija radničkih masa formiraju temelj na kojem počiva moderno društvo i bez kojeg ono ne bi moglo postojati.

Potrošnja

Problem potrošnje pojavit će se tokom revolucije u dva oblika. Prvo, kao princip utemeljenja izvora zaliha hrane. Drugo, kao princip distribucije tih zaliha.

Što se tiče distribucije zaliha hrane, rješenje tog pitanja ovisit će prvenstveno o količini dostupnih dobara, mogućnosti i dr.

Prihvaćajući se rekonstrukcije čitavog suvremenog poretka, socijalna revolucija preuzima obavezu zadovoljavanja osnovnih potreba svih ljudi. Jedina će iznimka biti oni koji ne rade, koji odbijaju odigrati svoj dio u novom sustavu proizvodnje iz kontrarevolucionarnih razloga. Ali općenito govoreći, i s iznimkom ove posljednje kategorije ljudi, sve će potrebe čitave populacije na području na kojem je došlo do revolucije biti zadovoljene iz općerevolucionarnog fonda zaliha hrane. Ako se količina dobara pokaže nedostatnom, dodjeljivati će ih se prema potrebi, pri čemu će prioritet imati djeca, bolesnici i radničke obitelji.

Teži će problem biti organiziranje općeg revolucionarnog fonda zaliha hrane.

Bez ikakve sumnje, gradovi će u ranim danima revolucije biti pogođeni nestašicom nekih najosnovnijih potrepština nužnih za život stanovništva. U isto vrijeme, seljaci će imati mnoštvo proizvoda kojih će manjkati u gradovima.

Za anarhiste ne smije postojati sumnja u uzajamnost odnosa između radnika u gradovima i radnika na selu. Anarhisti vjeruju da se socijalna revolucija ne može postići bez zajedničkog truda radnika i seljaka. Kao posljedica toga, rješenje problema potrošnje u revoluciji biti će moguće jedino kroz blisku revolucionarnu suradnju između ovih dviju klasa radnika.

Kako bi se uspostavila ta suradnja, urbana radnička klasa, preuzevši kontrolu nad proizvodnjom, mora odmah razmotriti osnovne potrebe radnika na selu i nastojati opskrbiti ih svakodnevnim potrepštinama kao i sredstvima i oruđima za kolektivnu obradu zemlje. Geste solidarnosti iskazane od strane gradskih radnika u

proizvodi, proizvedeni od proizvođača, pripadati svima. Ti će proizvodi, kojeg god tipa bili, predstavljati opći opskrbni fond za radnike, iz kojeg će svaki sudionik u novom sustavu proizvodnje dobivati sve što bi mu moglo zatrebati, na ravnopravnoj osnovi sa svima ostalima.

Novi će sustav proizvodnje potpuno raskrstiti s nadničkim ropstvom i eksploatacijom u svim njihovim oblicima i umjesto njih uspostaviti princip drugarske suradnje među radnicima.

Srednja će klasa, koja u modernom kapitalističkom sustavu obavlja posredničke funkcije (trgovina i dr.), kao i buržoazija, morati odigrati svoj dio u novom sustavu proizvodnje pod istim uvjetima kao i svi ostali. U protivnom će slučaju te klase same sebe postaviti izvan radničkog društva.

Neće biti šefova, niti poduzetnika, vlasnika niti države-vlasnika (što je svojstvo današnje boljševičke države). U novom će sustavu proizvodnje funkcije organiziranja prijeći na, s tom svrhom od strane masa stvorene, upravne organe: radničke savjete, tvorničke komitete ili radničku upravu tvornica i postrojenja. Ti će organi, međusobno se povezujući na razini grada, pokrajine i zatim države, činiti gradske, pokrajinske i naposljetku opće (federalne) institucije za rukovođenje i upravljanje proizvodnjom. Izabrana od strane masa i kontinuirano pod njihovim nadzorom i kontrolom, ta će se tijela konstantno obnavljati, ostvarujući time ideju istinske samouprave masa.

Ujedinjena proizvodnja, u kojoj sredstva i produkti proizvodnje pripadaju svima, s nadničkim ropstvom zamijenjenim principom drugarske suradnje i jednakih prava za sve proizvođače, proizvodnjom koju nadgledaju radnička upravna tijela izabrana od strane masa: to su prvi praktični koraci po putu do realizacije anarhokomunizma.

Ta činjenica je uzrok stoljećima duge klasne borbe koja ponekad poprima otvoren, buran oblik, ponekad je neopaziva i spora, ali je uvijek u svojoj biti usmjerena ka transformiranju postojećeg društva u društvo koje bi zadovoljilo radničke potrebe, zahtjeve i koncepciju pravde.

U društvenom smislu, čitava ljudska povijest predstavlja kontinuirani lanac borbi radničkih masa u potrazi za njihovim pravima, slobodom i boljim životom. U svakom trenutku kroz povijest ljudskih društava, ova klasna borba je bila glavni faktor koji je određivao oblik i strukturu tih društava.

Socio-politički sustav bilo koje zemlje je prvenstveno proizvod klasne borbe. Struktura svakog društva je pokazatelj stupnja koji je klasna borba dosegla. Najmanja promjena u napredovanju klasne borbe i relativnim snagama suprotstavljenih klasa trenutno dovodi do promjena u građi i strukturi klasnog društva.

Ovo je opće, univerzalno značenje klasne borbe u životu klasnih društava.

II. Nužnost nasilne socijalne revolucije

Princip porobljavanja i eksploatacije masa putem sile leži u korijenu modernog društva. Sva se područja društva – ekonomija, politika, društveni odnosi – oslanjaju na klasno nasilje, čiji su službeni organi državna tijela, policija, vojska i sudovi. Sve u ovom društvu, od svake pojedinačne tvornice pa sve do čitavog političkog sustava države, nije ništa drugo nego tvrđava kapitala, gdje su radnici uvijek pod nadzorom, i gdje su posebne snage konstantno na oprezu kako bi zgnječile svaki pokret radnika koji bi mogao ugroziti temelje današnjeg društva ili čak samo poremetiti njegov mir.

U isto vrijeme struktura današnjeg društva automatski održava radničke mase u stanju neznanja i mentalne stagnacije; nasilno sprječava njihovo obrazovanje i prosvjećivanje kako bi ih se lakše kontroliralo.

Napredak suvremenog društva – tehnološki razvoj Kapitala i usavršavanje njegovog političkog sustava – povećava moć vladajućih klasa i čini borbu protiv njih sve težom, odgađajući time presudni trenutak u kojem rad postiže svoju emancipaciju.

Analiza suvremenog društva pokazuje da je nasilna socijalna revolucija jedini način da se postigne transformacija kapitalističkog društva u društvo slobodnih radnika.

III. Anarhizam i anarho-komunizam

Klasna borba, rođena u nasilju iz vjekovima duge žudnje radnika za slobodom, dovela je do ideje anarhizma među potlačenima – ideje potpune negacije društvenog sustava utemeljenog na klasama i državi, i zamjene istog slobodnim, bezdržavnim društvom samoupravnih radnika.

Anarhizam se prema tome nije razvio iz apstraktnih promišljanja nekog znanstvenika ili filozofa nego iz direktne borbe koju radnici vode protiv kapitala, iz njihovih potreba i zahtjeva, iz njihove psihologije, njihove žudnje za slobodom i jednakosti, težnji koje postaju posebno jasne u najhrabrijim fazama života i borbe radničkih masa.

Briljantni mislioci anarhizma – Bakunjin, Kropotkin i drugi – nisu izmislili ideju anarhizma, već su je, otkrivši ju među masama, samo pomogli razviti i proširiti snagom svoje misli i znanja.

Anarhizam nije proizvod individualne kreacije, niti predmet individualnih pokusa.

Isto tako anarhizam nikako nije proizvod općih humanitarnih težnji. Ne postoji „jedno“ čovječanstvo. Svaki pokušaj da se anarhizam učini atributom čitavog čovječanstva, kakvo je ono danas, ili da mu se pripíše opće humanitarni karakter, bio bi povijesna i društvena izmišljotina koja bi neizbježno rezultirala opravdavanjem trenutnog poretka i novom eksploatacijom.

Anarhizam je široko humanitaran samo u smislu da ideali radničkih masa poboljšavaju živote svih ljudi, i da je sudbina čovječans-

Naš je zadatak pokazati taj put ovdje i sad, odrediti pozitivne, praktične probleme s kojima će se radnici suočiti od prvoga dana socijalne revolucije. Sama sudbina socijalne revolucije ovisit će o pravilnom razrješenju tih problema.

Samo je po sebi jasno da će izgradnja novog društva biti moguća tek nakon pobjede radnika nad suvremenim buržujskim kapitalističkim sistemom i njegovim predstavnicima. Izgradnja nove ekonomije i novih društvenih odnosa ne može započeti dok nije slomljena moć države koja brani vladavinu ropstva, dok industrijski radnici i seljaci ne preuzmu, putem revolucije, upravljanje nad industrijskom i agrarnom ekonomijom zemlje.

Prema tome, prvi je zadatak socijalne revolucije uništiti državni stroj kapitalističkog društva, lišiti buržoaziju i, općenito, sve socijalno privilegirane elemente njihove moći, i potpuno provesti volju pobunjenih radnika izraženu u osnovnim principima socijalne revolucije. Ta će destruktivna i ratoborna strana revolucije samo raščistiti put za pozitivne zadatke koji predstavljaju pravi smisao i bit socijalne revolucije.

To su sljedeći zadatci:

Pronaći anarhističko rješenje problema zemljine (industrijske) proizvodnje.

Riješiti poljoprivredno pitanje na isti način.

Riješiti problem potrošnje (zaliha hrane).

Proizvodnja

Imajući na umu da je industrija zemlje rezultat truda mnogih generacija radnika i da su različite grane industrije međusobno blisko povezane, mi na cjelokupnu proizvodnju gledamo kao na jednu veliku radionicu proizvođača, koja u potpunosti pripada radnicima kao cjelini i nikome individualno.

Proizvodna mašinerija zemlje je jedna cjelina i pripada čitavoj radničkoj klasi. Ovo određuje karakter i oblik novog sustava proizvodnje. I on će biti ujedinjena cjelina, zajednička u smislu da će

vezani i koordinirani s aktivnostima anarhističke organizacije izvan sindikata. Drugim riječima, u revolucionarni radnički pokret moramo ući kao organizirana sila, odgovorna za naš rad unutar sindikata općoj anarhističkoj organizaciji, i rukovođena od te organizacije.

Bez da se ograničimo na osnivanje anarhističkih sindikata, moramo nastojati iskazati svoj teorijski utjecaj na revolucionarni sindikalizam kao cjelinu u svim njegovim oblicima (Industrial Workers of the World, ruski sindikati itd.). Ali to možemo postići samo ako se prihvatimo posla kao strogo organizirani anarhistički kolektiv, a sigurno ne kao male amaterske grupice, bez organizacijskih veza ili zajedničke teorijske osnove.

Skupine anarhista na radnome mjestu, koje rade na stvaranju anarhističkih sindikata, koje se bore unutar revolucionarnog sindikalizma za prevlast anarhističkih ideja unutar sindikalizma i njegove teorijske orijentacije, i same usmjeravane u svojim aktivnostima od strane sveopće anarhističke organizacije kojoj pripadaju – to je smisao i oblik odnosa između anarhista i revolucionarnog sindikalizma i s njim povezanih revolucionarnih sindikalističkih pokreta.

Konstruktivni dio

Problem prvog dana socijalne revolucije

Osnovni cilj radničkog pokreta i njegove borbe je utemeljenje, putem revolucije, slobodnog, egalitarnog anarho-komunističkog društva ustrojenog po principu: „Od svakoga prema mogućnosti, svakome prema potrebama“.

Međutim, takvo se društvo u svom konačnom obliku neće pojaviti samo od sebe, već jedino putem sile radikalne društvene promjene. Njegova realizacija zahtijeva manje-više prolongirani socijalno revolucionarni proces, koji organizirane sile pobjedonosnog rada usmjeravaju duž određenog puta.

tva danas ili sutra povezana sa sudbinom porobljenog rada. Ako se radničke mase pokažu pobjednicima, čitavo će čovječanstvo biti preporođeno. Ako ne uspiju, u svijetu će prevladati nasilje, eksploatacija, ropstvo i ugnjetavanje, kao i ranije.

Uvođenje, razvijanje i realizacija anarhističkih ideala imaju svoje korijene u životu i borbi radničkih masa i nerazdvojivo su vezani uz njihovu opću sudbinu.

Anarhizam stremi k pretvorbi današnjeg buržuskog kapitalističkog društva u društvo koje će radnicima jamčiti plodove njihovog rada, slobodu, nezavisnost i socijalnu i političku jednakost. To društvo je anarho-komunizam. Upravo će u anarho-komunizmu doći do najpotpunijeg izražaja ne samo socijalna solidarnost, nego isto tako i ideja slobodne individualnosti, i te će se dvije predodžbe blisko razvijati, u savršenom skladu.

Anarho-komunizam vjeruje da je rad – fizički i intelektualni – jedini tvorac sve društvene imovine i da, kao rezultat toga, jedino rad ima bilo kakvo pravo upravljati čitavom ekonomijom i javnim životom. Zbog toga anarho-komunizam nikako ne opravdava ili podržava postojanje ne-radničkih klasa.

Ako te klase prežive i koegzistiraju s anarho-komunizmom, ovaj neće priznati nikakvu odgovornost prema njima. Ne-radničke klase će tek onda kad odluče postati produktivne i počele živjeti unutar društvenog sustava anarho-komunizma na istoj osnovi kao svi ostali, zauzeti mjesto unutar njega, tj. poziciju slobodnih članova društva, jednakih sa svima drugima, uživajući ista prava tog društva i preuzimajući na sebe iste opće obveze.

Anarho-komunizam teži iskorjenjivanju svih oblika eksploatacije i nasilja, bilo nad pojedincem, bilo nad radničkim masama. S tim ciljem on stvara ekonomsku i socijalnu osnovu koja povezuje zemljin ekonomski i društveni život u skladnu cjelinu i jamči svakom pojedincu ravnopravnost sa svima drugima i pruža svima maksimalno blagostanje. Ova osnova je zajedničko vlasništvo, u obliku socijalizacije, nad svim sredstvima i oruđima proizvodnje (industrija, transport, zemlja, sirovine, itd.) i stvaranje nacionalnih

ekonomskih agencija na osnovi jednakosti i samouprave radničkih klasa.

Unutar granica ovog samoupravnog radničkog društva, anarho-komunizam uvodi princip jednake vrijednosti i jednakih prava svakog pojedinca (a ne „apstraktne“ individualnosti, ili „mistične individualnosti“, ili koncept „individualnosti kao ideje“).

Upravo iz ovog principa jednake vrijednosti i jednakih prava svakog pojedinca, i isto tako činjenice da se vrijednost rada obavljenog od svake pojedinačne osobe ne može izmjeriti ili utvrditi slijedi temeljni ekonomski, socijalni i pravosudni princip anarho-komunizma: „Od svakoga prema mogućnostima, svakome prema potrebama“.

IV. Odbacivanje demokracije

Demokracija je jedan oblik buržujskog kapitalističkog sustava. Osnova demokracije je zadržavanje dviju suprotstavljenih klasa suvremenog društva – rada i kapitala – i njihove kolaboracije na osnovi kapitalističkog privatnog vlasništva. Parlament i nacionalna vlada su izraz te kolaboracije.

Formalno, demokracija proglašava slobodu govora, tiska, udruživanja, kao i univerzalnu jednakost pred zakonom.

U stvarnosti su sve te slobode vrlo relativne prirode: tolerira ih se sve dok ne proturječe interesima vladajuće klase, tj. buržoazije.

Demokracija čuva nedirnutim načelo kapitalističkog privatnog vlasništva. Samim time ona buržoaziji ostavlja pravo da kontrolira čitavu ekonomiju zemlje, kao i tisak, obrazovanje, znanost i umjetnost, što u praksi buržoaziju čini apsolutnim gospodarom zemlje. Kako uživa monopol na području ekonomskih poslova zemlje, buržoazija je slobodna uspostaviti svoj potpuni i neograničeni autoritet i na području politike. Doista, parlament i vlada su, u demokracijama, samo izvršni organi buržoazije.

kim komitetima?), naše je gledište da anarhisti moraju biti uključeni u revolucionarni sindikalizam kao jedan od oblika revolucionarnog radničkog pokreta.

Međutim, pitanje koje se sada postavlja nije trebaju li anarhisti odigrati ulogu u revolucionarnom sindikalizmu, nego prije, kako i s kojim ciljem ju moraju odigrati.

Mi na čitavo razdoblje do naših dana, kada su anarhisti bili dio revolucionarnog sindikalističkog pokreta kao individualni radnici i propagandisti, gledamo kao na razdoblje kada su odnosi s industrijskim radničkim pokretom bili amaterski.

Anarho-sindikalizam, koji pokušava čvrsto utemeljiti anarhističke ideje unutar lijevog krila revolucionarnog sindikalizma putem stvaranja sindikata anarhističkog tipa, predstavlja u tom smislu korak naprijed, ali još nije unaprijedio svoje amaterske metode. Razlog tome je taj što anarho-sindikalizam ne povezuje poriv da „anarhizira“ sindikalistički pokret sa organizacijom anarhističkih snaga izvan tog pokreta. Samo će ako takva veza bude uspostavljena postati moguće „anarhizirati“ revolucionarni sindikalizam i spriječiti svako naginjanje prema oportunistima.

Mi na revolucionarni sindikalizam gledamo samo kao na sindikalni pokret radnika bez specifične društvene i političke ideologije, i zbog toga nesposoban da sam razriješi socijalno pitanje. Naše je mišljenje da je zadatak anarhista u redovima tog pokreta razvijanje anarhističkih ideja unutar njega i njegovo usmjeravanje prema anarhizmu, kako bi ga se pretvorilo u aktivnu vojsku socijalne revolucije. Važno je upamtiti da će sindikalizam, ako mu nije pravovremeno pružena potpora anarhističke teorije, biti prisiljen osloniti se na ideologiju neke državne političke partije.

Izrazit primjer ovoga je francuski sindikalizam koji se nekada isticao svojim anarhističkim parolama i anarhističkim taktikama, prije nego što je pao pod utjecaj komunista, i iznad svega, oportunističkih socijalista desnog krila.

Ali zadaća anarhista unutar redova revolucionarnog radničkog pokreta može biti ispunjena samo ako su njihovi naponi blisko po-

samoupravljanje – zemlja, proizvodnja i društvene funkcije – pristupiti izgradnji slobodnog društva.

Taj će trenutak označiti početak izgradnje anarhističkog društva koje će se, jednom započeto, kontinuirano razvijati, skupljajući snagu i neprestano se usavršavajući.

Preuzimanje proizvodnje i društvenih funkcija će, prema tome, biti granica između državne i bezdržavne ere.

Kako bi anarhizam postao obilježjem borbenih masa i socijalne revolucionarne epohe, ne smije skrivati svoja osnovna načela niti prilagoditi svoj program kako bi uključio ostatke starog poretka, oportunističke tendencije prijelaznih sustava i razdoblja; umjesto toga mora razviti svoja načela i maksimalno ih profiniti.

VIII. Anarhizam i sindikalizam

Sklonost ka kontrastiranju anarho-komunizma i sindikalizma, i obratno, smatramo potpuno umjetnom i lišenom svake osnove i smisla.

Ideje komunizma i sindikalizma pokrivaju dva različita polja. Dok je komunizam, tj. slobodno društvo jednakih radnika, cilj anarhističke borbe, sindikalizam, tj. revolucionarni pokret industrijskih radnika temeljen na zanimanjima, je samo jedan oblik revolucionarne klasne borbe.

Kako revolucionarni sindikalizam okuplja industrijske radnike na temelju proizvodnje, on, kao i bilo koji drugi sindikalni pokret, nema specifičnu ideologiju; ne posjeduje svjetonazor koji obuhvaća sve složene socijalne i političke probleme trenutne situacije. Uvijek odražava ideologije niza političkih grupacija, najupadljivije onih koje najintenzivnije rade unutar njegovih redova.

Naše stajalište prema revolucionarnom sindikalizmu slijedi iz onoga što je upravo rečeno. Bez da unaprijed želimo razriješiti pitanje uloge revolucionarnih sindikalističkih organizacija drugog dana revolucije (tj. hoće li one u potpunosti organizirati novi sustav proizvodnje, ili će tu ulogu prepustiti radničkim vijećima i tvornič-

Kao rezultat toga, demokracija je samo jedan oblik buržujske diktature, njene fiktivne političke slobode i demokratska jamstva su dimna zavjesa izmišljena da bi se sakrio njen stvarni identitet.

V. Odbacivanje države i vlasti

Buržujski ideolozi definiraju državu kao organ koji regulira složene socio-političke, općinske i socijalne odnose ljudi unutar suvremenog društva, štiteći zakon i red tog društva. Anarhisti se u potpunosti slažu s tom definicijom ali dodaju da zakon i red na kojima je utemeljeno ovo društvo kriju porobljavanje ogromne većine ljudi od strane beznačajne manjine, i da moderna država služi održavanju takvog stanja.

Država je u isto vrijeme i organizirano nasilje buržoazije nad radnicima i sustav njenih izvršnih organa.

Lijevi socijalisti, a posebno boljševici, isto gledaju na buržujsku vlast i buržujsku državu kao na oruđa kapitala, ali oni vjeruju da u rukama socijalističkih partija državna moć može postati moćno oružje u borbi za emancipaciju proletarijata. Oni su prema tome zagovornici socijalističke vlasti i proletrske države. Neki od njih (socijaldemokrati) pokušavaju doći do pozicija moći mirnim, parlamentarnim sredstvima, dok se drugi (komunisti, lijevi socijalisti revolucionari) pokušavaju domoći vlasti revolucionarnim sredstvima.

Anarhizam smatra oba ova stajališta fundamentalno pogrešnima i štetnima za emancipaciju rada.

Državna moć uvijek ide ruku pod ruku s eksploatacijom i porobljavanjem masa. Ona proizlazi iz te eksploatacije, ili je stvorena radi nje. Vlast bez nasilja i eksploatacije gubi svaki razlog postojanja.

Država i vlast otimaju inicijativu masama i ubijaju njihov duh slobodne aktivnosti, gajeći u njima sluganski mentalitet pokornosti, očekivanja i vjere u vladare i šefove. Prema tome, emancipacija radnika je moguća jedino kroz proces direktne revolucionarne bor-

be radničkih masa i njihovih klasnih organizacija protiv kapitalističkog sustava.

Osvajanje moći od strane socijaldemokratskih partija parlamentarnim metodama unutar okvira sadašnjeg sustava neće niti malo pomoći u emancipaciji rada iz jednostavnog razloga što će stvarna moć, a time i stvarna vlast, ostati u rukama buržoazije, koja potpuno kontrolira ekonomiju i politiku zemlje. Uloga socijalističkih vlasti će u tom slučaju biti ograničena na reforme, na unaprjeđivanje tog istog buržujskog sustava (vidi primjer MacDonalda, socijaldemokratskih partija Njemačke, Švedske i Belgije koje su došle do državne moći pod kapitalističkim sustavom).

Niti preuzimanje vlasti putem socijalne revolucije i organiziranje takozvane proleterske države ne mogu pomoći istinskoj emancipaciji rada. Država, navodno prvobitno stvorena u svrhu zaštite revolucije, neizbježno nagomilava svoje vlastite specifične potrebe i postaje sama sebi svrhom, rađajući privilegirane društvene kaste o kojima ovisi, i prisilno podjarmljuje mase svojim potrebama i potrebama privilegiranih kasti, obnavljajući time osnovu kapitalističke vlasti i kapitalističke države: porobljavanje i eksploataciju masa pomoću nasilja (primjer je boljševička „država radnika i seljaka“).

VI. Uloga masa i uloga anarhista u socijalnoj borbi i socijalnoj revoluciji

Glavne sile socijalne revolucije su urbana radnička klasa, seljaci i, djelomično, radna inteligencija.

Napomena: Iako je radna inteligencija, kao i urbani i ruralni proletarijat, potlačena i eksploatirana klasa, ona je komparativno više raslojena nego radnici i seljaci zahvaljujući ekonomskim privilegijama kojima buržoazija nagrađuje neke njene članove. Zbog toga će u ranim danima socijalne revolucije samo slabije situirani sloj inteligencije odigrati aktivnu ulogu u revoluciji.

Uloga masa u socijalnoj revoluciji i izgradnji socijalizma se znatno razlikuje od one koju su za njih predvidjele pro-državne partije.

Umjesto minimalnih političkih programa, anarhisti su se uvijek zauzimali za socijalnu revoluciju koja bi kapitalističku klasu lišila političkih i ekonomskih privilegija i stavila sredstva i oruđa proizvodnje, i sve druge funkcije društvenog i ekonomskog života u ruke radnika.

I do dana današnjeg anarhisti čvrsto zauzimaju takav stav.

Ideja prijelaznog razdoblja, prema kojoj bi socijalna revolucija trebala kulminirati ne u anarhističkom društvu, nego u nekom drugom sustavu koji zadržava elemente i ostatke starog kapitalističkog sustava, je u suštini anti-anarhistička. Ona u sebi sadrži prijetnju podupiranja i razvoja tih elemenata do njihovih prijašnjih proporcija, obrćući time tijek događaja.

Prikladan primjer ovoga je režim „diktature proletarijata“ koji su uspostavili boljševici u Rusiji, koji je prema njima trebao biti samo prijelazna etapa u napredovanju prema potpunom komunizmu, ali koji je u stvarnosti rezultirao u obnovi klasnoga društva, na dnu kojega se, baš kao i prije, nalaze industrijski radnici i najsiromašniji seljaci.

Glavno žarište u stvaranju anarhističkog društva ne počiva u garantiranju svim pojedincima, odmah od prvog dana revolucije, neograničene slobode u zadovoljavanju njihovih potreba, nego u osvajanju socijalne baze za to društvo i u uspostavi principa odnosa među ljudima. Pitanje veće ili manje količine resursa nije stvar načela nego tehnički problem.

Osnovno načelo na kojem će biti izgrađeno i na kojem će počivati novo društvo, i koje ne smije biti ni najmanje ograničeno je jednakost odnosa, sloboda i nezavisnost radnika. Ovo načelo predstavlja primarni, temeljni zahtjev masa, u čije će ime one ustati u socijalnoj revoluciji.

Socijalna revolucija će završiti ili s porazom radnika, u slučaju kojeg se iz početka moramo početi pripremati za još jednu borbu, novu ofenzivu protiv kapitalističkog sustava; ili će voditi do pobjede radnika, u slučaju koje će oni, prisvojivši potrebna sredstva za

ke revolucije, novi sustav proizvodnje, potrošnje, agrarno pitanje, itd.

Mase će od anarhista zahtijevati jasne i precizne odgovore na sva ova i na mnoga druga pitanja. I jednom kada anarhisti skrenu pažnju javnosti na koncept anarhističke revolucije i anarhističke strukture društva, morati će ponuditi precizne odgovore na sva takva pitanja, povezati rješavanje tih problema s općim konceptom anarhizma i posvetiti sve svoje resurse njegovoj efektivnoj realizaciji.

Jedino tako Sveopći savez anarhista i anarhistički pokret mogu uspješno odigrati svoju ulogu kao vodeće teorijske sile u socijalnoj revoluciji.

VII. Prijelazno razdoblje

Pod terminom „prijelazno razdoblje“ socijalističke političke partije podrazumijevaju specifičnu fazu u životu naroda, čija su glavna obilježja raskidanje sa starim poretkom i uvođenje novog ekonomskog i političkog sustava, što međutim još uvijek ne uključuje potpunu emancipaciju svih radnika.

U tom su smislu svi minimalni programi socijalističkih političkih partija, npr. demokratski program oportunističkih socijalista, ili komunistički program „diktature proletarijata“, programi prijelaznog razdoblja.

Glavno obilježje tih minimalnih programa je da oni gledaju na potpunu realizaciju radničkih ideala – njihove nezavisnosti, slobode i jednakosti – kao neostvarivu u kratkom vremenu, i kao rezultat toga zadržavaju čitav niz institucija kapitalističkog sustava: načelo državne prisile, privatno vlasništvo nad sredstvima i oruđima proizvodnje, radničko ropstvo i još mnogo toga, u skladu s ciljevima programa svake političke partije.

Anarhisti su uvijek bili principijelni protivnici takvih programa, zauzimajući stav da stvaranje prijelaznih sustava koji zadržavaju načela eksploatacije i prisile masa neizbježno vodi natrag u ropstvo.

Dok boljševizam i srodne struje zauzimaju stav da radničke mase posjeduju samo destruktivne revolucionarne instinkte, i da su nesposobne za kreativnu i konstruktivnu revolucionarnu aktivnost – glavni razlog zašto bi trebale biti povjerene u ruke ljudi koji čine vladu centralnog komiteta partije – anarhisti nasuprot tome smatraju da radničke mase nose u sebi ogroman kreativni i konstruktivni potencijal, i teže uklanjanju prepreka njegovoj manifestaciji.

Anarhisti u državi vide glavnu prepreku, budući da uzurpira sva prava masa i lišava ih svih funkcija u društvenom i ekonomskom životu. Država mora nestati, ali ne jednog lijepog dana u društvu budućnosti. Radnici ju moraju uništiti prvog dana svoje pobjede i ne smije biti obnovljena pod nikakvom krinkom. Njeno će mjesto zauzeti sustav samoupravnih radničkih organizacija proizvođača i potrošača ujedinjenih na federativnoj osnovi. Ovaj sustav isključuje i autoritativnu organizaciju i diktaturu bilo koje partije.

Ruska revolucija iz 1917. je primjer ovakvog pristupa procesu socijalne emancipacije kroz stvaranje sustava radničkih i seljačkih savjeta i tvorničkih komiteta. Njena je žalosna pogreška bilo to što nije likvidirala državnu organizaciju moći u ranoj fazi – prvo vlast privremene vlade, zatim onu boljševika. Boljševici su, iskorištavajući povjerenje radnika i seljaka, reorganizirali buržujsku državu u skladu sa okolnostima tog vremena i zatim, uz pomoć države, ubili kreativnu aktivnost revolucionarnih masa gušenjem slobodnog sustava savjeta i tvorničkih komiteta koji su predstavljali prve korake prema stvaranju bezdržavnog društva.

Djelovanje anarhista se može podijeliti na dvije faze: razdoblje prije revolucije i razdoblje revolucije. U oba slučaja, anarhisti mogu ispuniti svoju ulogu kao organizirana sila samo ako jasno shvaćaju ciljeve svoje borbe i metode koje vode k njihovom ostvarenju.

Glavni zadatak Sveopćeg saveza anarhista u razdoblju prije revolucije je pripremiti radnike i seljake za socijalnu revoluciju.

Odbacivanjem formalne (buržujске) demokracije i državne vlasti i proglašavanjem potpune emancipacije rada, anarhizam stavlja najveći naglasak na stroge principe klasne borbe, buđenje i nje-

govanje revolucionarne klasne svijesti i revolucionarne klasne beskompromisnosti među masama.

Anarhistička edukacija masa mora se provoditi u duhu klasne beskompromisnosti, anti demokratskom i anti državnom duhu, te duhu ideala anarho-komunizma, ali sama edukacija nije dovoljna. Potreban je i određeni stupanj anarhističke organizacije masa. Kako bi se to postiglo, moramo djelovati duž dviju linija: s jedne strane selekcijom i grupiranjem revolucionarnih radničkih i seljačkih snaga na temelju anarhističke teorije (eksplicitno anarhističke organizacije) i s druge strane, na razini grupiranja revolucionarnih radnika i seljaka na temelju proizvodnje i potrošnje (revolucionarne radničke i seljačke proizvodne organizacije, slobodne kooperative radnika i seljaka, i dr.).

Klase radnika i seljaka, organizirane na osnovi proizvodnje i potrošnje i prožete ideologijom revolucionarnog anarhizma, biti će najistaknutiji potpornji socijalne revolucije, i što je više anarhističke svijesti i anarhističke organizacije unijeto među njih sada, to će više iskazivati anarhističku svrhu, anarhističku nepokolebljivost i anarhističku kreativnost u vrijeme revolucije.

Što se tiče ruske radničke klase, nakon osam godina boljševičke diktature koja je zauzdala prirodnu potrebu masa za samostalnim djelovanjem i jasno demonstrirala pravu prirodu svake vlasti, očito je da ta klasa gaji ogroman potencijal za stvaranje masovnog anarhističkog i anarho-sindikalističkog pokreta. Organizirani anarhistički militanti moraju odmah i svim raspoloživim sredstvima početi njegovati tu potrebu i taj potencijal, kako ne bi degenerirali u menjševizam.

Anarhisti dakle moraju bez odgađanja posvetiti sve svoje napore organiziranju siromašnih seljaka koje ugnjetavaju vlasti, ali koji traže emancipaciju i gaje ogroman revolucionarni potencijal.

Uloga anarhista u revolucionarnom razdoblju ne može se ograničiti samo na propovijedanje anarhističkih parola i ideja.

Na život se može gledati ne samo kao na arenu za propovijedanje ove ili one ideje, nego isto tako kao na arenu za borbu, gdje snage

koje teže utjecaju na društvo manevriraju kako bi stekle ideološku prednost. Više nego bilo koji drugi nazor, anarhizam mora postati vodeća ideja socijalne revolucije, jer će samo zahvaljujući anarhističkim idejama socijalna revolucija postići potpunu emancipaciju rada.

Vodeća pozicija anarhističkih ideja u revoluciji u isto vrijeme podrazumijeva da anarhisti i anarhistička teorija odigraju utjecajnu ulogu u događajima. Međutim, taj se utjecaj ne smije pobrkati s političkim vodstvom državnih partija, koje kulminira samo u državnoj moći.

Anarhizam ne teži k osvajanju političke moći, k diktaturi. Njegova glavna težnja je pomoći masama u odabiru pravoga puta socijalne revolucije i izgradnje socijalizma. No nije dostatno samo uputiti mase prema socijalnoj revoluciji. Neophodno je osigurati da revolucija ostane vjerna svojem putu i cilju – uništenju kapitalističkog društva u ime društva slobodnih radnika. Kao što je pokazalo iskustvo iz ruske revolucije 1917., to nije laka zadaća, uglavnom zbog mnogobrojnih partija koje pokušavaju usmjeriti pokret u smjer suprotan smjeru socijalne revolucije.

Premda su mase u socijalnim ustancima poticane duboko anarhističkim tendencijama i parolama, ove nisu nikako koordinirane, i kao posljedica toga nemaju dosljednost i privlačnost potrebne da postanu vodeće ideje, što je prijeko potrebno kako bi socijalna revolucija zadržala anarhističku orijentaciju i anarhističke ciljeve. Ta pokretačka snaga ideja može se izraziti jedino kroz posebni kolektiv kojeg su mase utemeljile izričito u tu svrhu. Taj će kolektiv sačinjavati organizirani anarhistički elementi i organizirani anarhistički pokret.

Taj će kolektiv, tj. Sveopći savez anarhista, snositi velike teorijske i praktične odgovornosti tokom revolucije.

Morati će pokazati inicijativu i demonstrirati potpunu predanost u svakom aspektu socijalne revolucije, uključujući orijentaciju i karakter revolucije, građanski rat i obranu revolucije, pozitivne zadat-